

fundsmoralen. Hertil kommer, at man, hvis en Vandelsbetingelse for Udøvelse af Valgret opretholdes ved en Grundlovsændring, næppe kan undgaa at indføre rationelle Regler om de straffedes Slettelse paa Valglisterne, en Foranstaltning, der maa forudsættes, ligesom i Sverige, at ville bidrage til, at Kendskab til Straffedommen følger den dømte, hvor han tager Ophold, i al Fald udenfor de større Byer. Mindretallet foreslaar derfor Grundlovens nugældende Vandelsbetingelse for Valgret slettet.

Udvalget er opmærksomt paa, at det, naar Grundlovens Vandelsbetingelse for Valgret ophæves eller lempes væsentligt, kunde synes mindre begrundet, at Fallenter er udelukket fra at stemme, jfr. Grundlovens § 30 c. Udvalget forudsætter derfor, at Spørgsmaalet om en ændret Affattelse af sidstnævnte Bestemmelse, naar en Grundlovsændring bliver aktuel, tages op til samtidig Løsning.

Ligesom den svenske Betænkning (ovenfor Sp. 4009) finder Udvalget det i og for sig ikke paakrævet, at der, naar Grundloven ændres, fastsættes Vandelsbetingelser for *Valgbarhed til Rigsdagen*, idet den politiske Kultur her i Landet vilde udelukke, at moralsk uværdige Personer blev valgt. Det er derimod nødvendigt, at Rigsdagens Ting har Lovhjemmel for ligesom nu (Grundlovens § 57, jfr. § 53) at skille sig af med et Medlem, der efter Valget bliver straffet for en Handling, som efter Tingets Formening gør ham uværdig til fortsat at beklæde Mandatet, og det synes da naturligt, at der, om end det ikke er strengt nødvendigt, gives Tingene en tilsvarende Hjemmel til at nægte Godkendelse af Valget af en straffet Person. Udvalget stiller derfor Forslag om en Grundlovsændring, der opretholder begge disse Beføjelser for Tingene. Vandelsbetingelsen foreslaas formuleret saaledes, at paagældende ikke maa være straffet for en Handling, der gør ham uværdig til nu at beklæde Hvervet som Medlem af Tinget. Den foreslaaede Affattelse vil ikke udelukke Valg af en straffet Person, naar længere Tid er forløbet efter Dommen, ganske ligesom nu Straffedom for en vanærende Handling ophører at være Valgbarhedshindring, naar den dømte generhverver de borgerlige Rettigheder.

Bestemmelserne om Vandelsbetingelserne for *Valgret og Valgbarhed til kommunale Raad* og Færøernes Lagting og til andre offentlige Hverv er ikke formelt afhængige af nogen Grundlovsbestemmelse og kunde derfor i og for sig straks ændres i Overensstemmelse med de Retningslinier, som det anses for principielt rigtigt at følge. Det synes dog at være det naturligste, at disse Bestemmelser, ligesom nu, til enhver Tid er i Overensstemmelse med Reglerne for Valgret og Valgbarhed til Rigsdagen. Udvalgets Forslag tager derfor Sigte herpaa.

C.

Næringsret.

1. Almindelig bunden Næring.

Efter Næringslov af 29. December 1857 §§ 2 og 11 medførte en Straffedom, hvorved der idømtes offentligt Arbejde, d. v. s. Forbedringshus- eller Tugthusarbejde, Fortabelse af Retten til at opnaa Næringsadkomst saavel som af den ved Næringsadkomst erhvervede Ret. Den blotte Tiltale for Forbrydelser, der kunde medføre saadan Straf, hindrede ogsaa Udfærdigelse af Næringsadkomst. Den laveste Grad af disse Straffe var efter Straffeloven af 1866 Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder, der dog paa Grund af Afkortningsreglen for Cellestraf i Lovens § 13 i Almindelighed blev udstaaet paa 6 Maaneder. Næringslovens § 9 aabnede en vis Mulighed for, at den, der paa Grund af en ham overgaaet Straf var udelukket fra at vinde Næringsadkomst, ved Bevilling fra Magistrat eller Amtmand kunde opnaa Adgang til at drive en mindre Næring uden fremmed Medhjælp, og det